

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (1 juli 2013) geldt voor iedereen die met kinderen en ouders werkt. In Januari 2019 is de meldcode aangepast.

Wanneer gebruikt een professional de meldcode?

Een professional doorloopt de stappen van de meldcode als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing.

Voor wie is het gebruik van de meldcode verplicht?

Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode geldt voor professionals die werkzaam zijn in de sectoren:

- gezondheidszorg;
- onderwijs;
- kinderopvang;
- maatschappelijke ondersteuning;
- jeugdhulp;
- justitie.

Werkgevers in bovengenoemde sectoren moeten de meldcode vaststellen en implementeren. Het gebruik en de kennis van de meldcode moeten zij bevorderen onder hun werknemers.

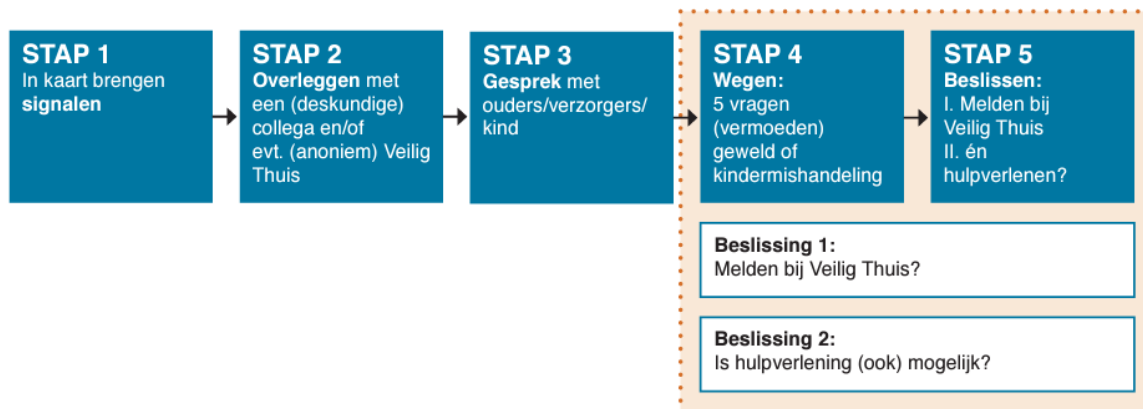
Het is een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid. De 5 stappen uit de meldcode van 2013 zijn blijven bestaan vanaf 2019, maar stap 4 en 5 zijn aangepast. In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden. De beroepskracht neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

1. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
2. Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode.

<https://www.poraad.nl/kind-onderwijs/sociale-veiligheid/afwegingskader-huiselijk-geweld-onderdeel-van-de-meldcode>

Scholen zijn niet verplicht om kindermishandeling of huiselijk geweld te melden. Ze zijn wel verplicht om de stappen van de school-meldcode te volgen. In principe volgen deze stappen de normale zorgroute, zoals in de niveaus van zorg is omschreven.

Met enkele probleem-specifieke aanpassingen zijn deze stappen als volgt:

Stap 1: In kaart brengen van signalen (zorgniveau 1)

De leerkracht signaleert en gaat in gesprek met ouders; signalen kunnen ook anderszins verklaarbaar zijn.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen Veilig Thuis. (zorgniveau 2)

De leerkracht bespreekt de situatie of vraagt advies aan collega's (vorige leerkrachten, leerkracht met broertje of zusje in de klas) en/of IB-er. Ook kan overleg plaatsvinden met schoolarts, GGD, VEILIG THUIS of ZAT. Leerkracht informeert ouders over de bespreking van hun kind. Indien de zorg blijft, wordt overgegaan naar stap 3.

Stap 3: Gesprek met de ouders en/of kind (nog steeds zorgniveau 2)

Waargenomen signalen, ingewonnen advies van derden wordt besproken met de ouders. De leerkracht doet dit samen met de IB-er en/of orthopedagoog van de SBD. Doel is verdere informatie te verzamelen en de betrokkenen te motiveren voor hulp.

Stap 4: Wegen van signalen: (zorgniveau 3 en 4)

bespreking in het ZAT: afwegen van de ernst en het risico. Expertise van alle deelnemende partners wordt gebundeld en optimaal benut. Vervolgens wordt een afgestemde aanpak afgesproken en uitgevoerd. Deze is gericht op de ondersteuning van het kind, de ouders en de leerkracht.

De leerkracht en IB-er en/of orthopedagoog van de SBD gaan hierover in gesprek met de ouders.

Stap 5: Beslissen: hulp bieden en/of melden bij Veilig Thuis (zorgniveau 5)

De beroepskracht neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

3. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
4. Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode.

<https://www.poraad.nl/kind-onderwijs/sociale-veiligheid/afwegingskader-huiselijk-geweld-onderdeel-van-de-meldcode>

- Zelf hulp bieden: het ZAT organiseert de noodzakelijke hulp en geeft handelingsadviezen aan de leerkracht. Daarnaast worden andere externe partners (SMW, GGD) ingeschakeld voor de begeleiding van ouders en/of kind. De effecten van deze hulp worden goed gevolgd; bij nieuwe of blijvende signalen wordt alsnog melding gedaan bij het Veilig Thuis.

- melding bij Veilig Thuis: In het ZAT is afgesproken wie de ouders informeert over de uitkomsten van de bespreking en de melding bij het Veilig Thuis. Dit zullen in principe de leerkracht, de IB-er of de directie zijn. De melding wordt met ouders en/of kind besproken waarop melding volgt.

Met het VEILIG THUIS wordt besproken wat het ZAT na de melding (binnen de grenzen van de gebruikelijke zorgprocedure) zelf nog kan doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of mishandeling te beschermen.

(extra)Stap 6: Volgen en afsluiten.

Wanneer vanuit het ZAT hulp wordt geboden is in het team afgesproken wie de zorg coördineert. Het ZAT volgt de effecten van de hulp en stelt de aanpak zo nodig bij. Tenslotte wordt nazorg geboden en de aanpak geëvalueerd, samen met de ouders. Hiervoor worden termijnen en data afgesproken.

Bij nieuwe signalen volgt alsnog een melding bij het VEILIG THUIS.

Aandachtspunten:

Naast bovengenoemde stappen zijn er aandachtspunten om de Meldcode succesvol te implementeren en toe te passen.

- **Preventie:** er wordt veel en actief geïnvesteerd in een positief pedagogisch klimaat en in een goede relatie met de ouders. Hierdoor is het voor alle betrokkenen gemakkelijker om zaken (liefst al in een vroeg stadium) bespreekbaar te maken. Leerkrachten zijn op de hoogte van de meldcode (staat 2 x per jaar op de agenda van teamvergaderingen), hebben kennis van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De leerkrachten zijn vaardig in het voeren van gesprekken met kinderen en ouders, op basis van respectvolle wederkerigheid. De school biedt leerkrachten de mogelijkheid om zich hierin te professionaliseren.
- **Signalering** door leerkrachten: leerkrachten moeten 'signaalgevoelig' en 'aanpakbereid' zijn. Elke klas kan immers 1 á 2 kinderen tellen die slachtoffer zijn. Signalen kunnen blijken uit bijv. KIJK, sociogram of observaties. Ervaringskennis over een bepaald kind en ervaringen met andere kinderen, eigen intuïtie en 'niet pluis'-gevoelens kunnen signalen opleveren. Er zijn echter ook specifieke signaleringslijsten die leerkrachten kunnen gebruiken om vermoedens te toetsen. Het is daarbij belangrijk te beseffen dat signalen vrijwel nooit eenduidig in één richting wijzen: reden waarom collegiaal overleg en overleg met derden noodzakelijk is. Het is van belang dat ook lichte signalen van opvoed- of gezinsproblemen door leerkrachten worden waargenomen en aangepakt, om een probleemgeschiedenis in beeld te krijgen en zwaardere problemen te voorkomen. Deze lichtere signalen kunnen ook worden gemeld bij de IB-er en in het ZAT worden afgewogen. Alle signalen worden genoteerd in het leerlingenjournaal van het kind, om een zo compleet mogelijk beeld door de tijd heen te kunnen samenstellen.
- **Communicatie** met ouders: samenwerking en actief in gesprek gaan met elkaar is noodzaak, zeker wanneer er sprake is van extra zorgen rond een kind. Het is vanaf de eerste stap in dit zorgtraject belangrijk om zoveel mogelijk in gesprek te blijven met de leerling en de ouders: wat wordt feitelijk waargenomen, herkent men de signalen, kloppen de vermoedens, wat hebben de ouders zelf al gedaan, is er al hulp ingeschakeld of nodig, is geboden hulp effectief enz. Ouders zijn bij kindermishandeling vrijwel altijd een deel van het probleem, maar ze zijn ook altijd een deel van de oplossing. Bij vermoedens van huiselijk geweld is communicatie niet altijd eenvoudig, maar wel nodig om een goed beeld te krijgen van de situatie: misschien is er iets anders aan de hand? Ook kan het kind door iemand anders dan de ouders mishandeld worden....

Als ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, is er des te meer reden tot zorg. Leerkrachten kunnen dan een beroep doen op IB-er, directie of ZAT om samen een gesprek voor te bereiden en te voeren.

- **Melden bij Veilig Thuis:**

Als met ouders geen gesprek kan worden gevoerd over de situatie of tot een aanpak gekomen, wordt gemeld bij het Veilig Thuis. Dit gebeurt in principe op naam en kan in bepaalde gevallen agressieve reacties van ouders tot gevolg hebben. De eigen veiligheid van de melder (teamlid van school), maar ook het belang van het kind kan in het geding komen: dit is immers niet gebaat bij een slechte of verbroken relatie tussen ouders of school en ook niet bij bijv. vertrek van school en aanmelding bij een andere.

Daarom is het meestal aan te bevelen dat een andere professional de melding doet bij VEILIG THUIS, maar deze afweging moet in elke specifieke situatie nadrukkelijk worden gemaakt binnen het ZAT.

Onder bepaalde voorwaarden kan anonimiteit van de melder worden vastgelegd (gevaar voor kind of andere gezinsleden, gevaar voor eigen veiligheid, verstoorde vertrouwensrelatie met gezin). Dit kan beargumenteerd worden voorgelegd aan het VEILIG THUIS.

Als ouders niet bereid zijn tot medewerking, volstaat het 'informereren' van ouders. De melding wordt met het kind besproken als het 12 jaar of ouder is.

Bijlagen:

Afwegingskader: https://www.poraad.nl/uploads/2021-12/afwegingskader_bij_meldcode_kindermishandeling_0.pdf